

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Subvencionirani švindel.

Dr. Šusteršič je same jeze postal božjasten. V petek in soboto je bljuval na nas ogenj in žveplo in s svojim lesenim mečkom kar besno mahal krog sebe, ker smo ga potipali za tisto žilico, kjer je najbolj občutljiv, ker smo nekoliko odgrnili zastor, za katerim „deluje“ njegova „Gospodarska zveza“.

Na napade in osebna natolcevanja, s katerimi je dr. Šusteršič prepletel svoje članke, dobi od druge strani in na primeren mestu primeren odgovor in sicer tak odgovor, da si ga zapomni, kakor si bo vse žive dni zapomnil zaušnico, ki jo je njemu in njegovim pajdašom dalo slovensko ljudstvo na občnem zboru kmetijske družbe. Mi se hočemo danes le nekoliko pomuditi pri njegovem opravičevanju z izdajstvom občenarodnih interesov priberane subvencije 3000 gl. „Gospodarski zvezi“.

Šusteršič imenuje to šarlatansko društvo „najpomembnejše in najboljšo gospodarsko napravo, katero Slovenci sploh imamo“. Če bi hotel kdo dr. Šusteršiča po tem fenomenalno bedastem izreku soditi, bi moral misliti, da ni zdrav. „Gospod. zveza“ je pač za osebo dr. Ivana Šusteršiča najpomembnejša in najboljša gospodarska naprava, dejanski pa nima drugega pomena, kakor da je v njej osredotočen ves tisti brezstidni švindel, ki se splošno imenuje katoliška organizacija in ki se bo končal s katastrofo, pri kateri bo mnogo ljudi jokalo, smejal pa se bo le dr. Šusteršič.

V uradni izjavi c. kr. kmetijske družbe, ki smo jo zadnjič citirali, je bila pojasnjena samo škandalozna manipulacija z umetnimi gnojili. Takih manipulacij pa ima „Gospodarska zveza“ še več na vesti. Znano je n. pr. kakšno blago se je na njeno posredovanje poslalo iz Kranja v Bohinj, in znano je tudi, kaj je njen pokojni uradnik pripovedoval o bilancah, ki jih je za razna konsumna društva in za razne posojilnice falsificiral in znano je končno da ta „Gospodarska zveza“ kupuje blago kakor najboljši krošnjar, v tem ko hoče biti založnik manjših trgovcev.

„Gospodarska zveza“ nima drugega pomena, kakor da se iz nje organizujejo konsumna društva in razne majhne posojilnice, da je prevzela vodstvo v gospodarskem boju v naši deželi, ter da ima nadzorstvo nad tistimi gospodarskimi napravami, pri katerih si sicer razni podjetni maziljenci polne žepe, katera pa so osnovana na nereelni, podlagi, katera delujejo z nepoštenimi sredstvi in iz katerih se ljudstvo sistematično ščuje in demoralizuje.

S pošteno združeno organizacijo nima „Gospodarska zveza“ ničesar opraviti, in zato je naravnost škandal, da vlada to društvo iz državnih sredstev podpira.

Ta škandal je toliko večji, ker je vlada dala znatno podporo organizaciji, katero ona sama spoznava za slabo. Ravno tedaj, ko je dr. Šusteršič dobil izplačanih onih 3000 gl., sta izšli dve vladni naredbi, ki obsega ta naravnost uničevalno obsodbo kranjske klerikalne organizacije. Prvo je izdalo poljedelsko ministrstvo. To ministrstvo, ki je „Gospodarski zvezi“ nakazalo 3000 gl., obsoja v svoji naredbi z vso odločnostjo kupčevanje s kolonialnim in mafakturnim blagom, torej tisto stroko, ki jo klerikalna organizacija z „Gospodarsko zvezo“ skoro izključno goji. Drugo naredbo pa je izdalo pravosodno ministrstvo. In ta naredba obsega tako določila, da bi bilo hipoma konec vsi gospodarski organizaciji klerikalne stranke, da bi klerikalna društva čez noč izginila, če bi se rečena določila mogla vporabiti na že obstoječe zadrage.

Ako je vlada dala podporo taki organizaciji, katero ona sama obsoja, potem je več kakor očitno, da je hotela s to podporo privezati nase klerikalne poslance, da je dala podporo iz političnih nagibov.

Zato pa vnovič z vso odločnostjo protestujemo proti dovolitvi tacihi podpori klerikalni strankarski organizaciji, ki z državno podporo uprizarja gospodarski boj in ki se upa nastavljati trgovcem in obrtnikom revolver na prsi ter jim groziti, če se ne uklonijo gospodarskim šarlatanom, da se bode nadaljevalo z ustanavljanjem konsumnih društev.

Kutnogorske epistole.

(Po Havličku priredil za misleče Slovence J. F.)

Klerikalizma ni . . . ?

(Dalje.)

In slednjič je znano, da je klerikalno časopisje veliko bolj razširjeno med priprostim ljudstvom, ko svobodomiselno. In vendar ne gre . . .

Ah, to je žalostno tembolj, ker si inteligenca še celo ne da nič dopovedati in ker rodé prepovedi le nasprotni uspeh. Kar se mene tiče, moram biti odkritosrčen, g. urednik, da se me ne bo sodilo z napačnega stališča. Komaj par mesecev je, kar čitam redno Vaš list, ravno tako „Rodoljuba“ in „Rdeči Prapor“, torej se nisem mogel tako hitro „pohujšati“. Kar sedaj pišem, napisal bi lahko, predno sem začel čitati te liste. Tudi nisem Vaš političen pristaš, g. urednik, kakor se tudi v mnogem ne morem strinjati z drugimi neklerikalnimi časopisi, izbral sem si pa vendar Vaš list za svoj referat, ker ga ne bi razun „R. Pr.“ najbrže nikdo drug priobčil, ker je prvi izmed one četvorice, ki se z odkritim vezirjem bori zoper klerikalizem in najkrepkeje poteguje za svobodomiselne ideje, in ker je slednjič najbolj razširjeni slovenski list.

Toda napram temnim stranem naše duhovščine, napram njenemu bolnemu, gnjilemu izrastku — klerikalizmu, ne morem ostati indiferenten. Klerikalizem nastopa sicer i v drugih verah in cerkvah, toda mene zanima v prvi vrsti katoliški klerikalizem, o katerem govore naslednje epistole.

I.

Kdor si je enkrat svobodo in pravo človeštva napisal na svojo zastavo kot geslo, kdor se je enkrat začel bojevati proti vsaki samovoljnosti, proti vsakemu pritisku, ta ne sme morda samo v nekaterih prilikah zahtevati svobode in prava, a v drugih zopet ne, kajti jedna krivica rodi na tisoče drugih krivic, a jedna samovolja zruši tisočera prava. Kakor ne more v političnem in narodnem življenju obstajati svoboda in pravo brez resnice, tako tudi ne v verskem živ-

ljenju; in posebno v naših časih mora vsaki, kdor hoče kaj prispevati, da se porazi posvetni absolutizem, bojevati se naprej proti cerkvenemu absolutizmu. Imajoč še vedno ogromni vpliv med priprostim ljudstvom je poslednji glavna opora prvega, eden z drugim greši, eden brez drugega ne more biti, in prvi se gotovo zruši, če se drugega otresemo. Da je temu tako, spoznamo lahko, če se le ozremo okoli sebe, a tudi zgodovina nas pouči o tem, da se nobeden posvetni absolutizem ni čutil krepkega in varnega toliko časa, dokler ni utrdil in okrepčal i svojega bratca.

Vero si moremo deliti le na dva dela, namreč v pravo, odkrito, in v nepravo, hinavsko vero. Pravoveren je le tisti, kateri to, kar pripoznava pred svetom, tudi v srcu svojem resnično veruje; neprava vera pa je tista, katera se kaže le pred svetom, v srcu je pa ni. Taka je enostavna razdelitev vere se mi zdi veliko važnejša in koristnejša od one, katero rabi cerkev.

Jaz vsaj ne bi nikdar rekel, da je oni katolik pravoveren, kateri je sicer krščen, in kateri se udeležuje vseh katoliških obredov, a v srcu to ne veruje, po drugi strani pa sem preverjen, da je n. pr. oni mohamedanec pravoveren, kateri se trdno drži zapovedij svoje vere. Gotovo stojita si bližje dva odkritosrčna spoznavalca različnih ver, ko dva spoznavalca iste vere, izmed katerih je eden odkrit, resničen vernik, drugi pa hinavec.

Za pravo vero nastane šele takrat najugodnejša doba, kadar zavlada med verniki največa toleranca, kadar se vera popolnoma loči od vsakršnih državnih javnih zadev. Dokler se meša posvetna moč v božje zadeve, dokler nese to kake dobičke, če se kdo pripoznava h kaki določeni veri: do tedaj bo prava vera vedno topla, kajti hinavci, kateri sami nič ne verujejo, bodo v imenu vere preganjali poštene, verne ljudi.

Zagrizen klerikalni sofist bi temu

LISTEK.

Prvih tisoč.

(K jutrišnji 1000. predstavi „Dramatičnega društva“.)

Dne 24. oktobra leta 1867. je bilo, ko je v dvorani čitalnice ljubljanske dala mlado „Dramatično društvo“ svojo prvo predstavo. Že v novembru leta 1866. so se sešli nekateri rodoljubi, želeči, da se začne tudi v Ljubljani z rednimi slovenskimi predstavami, in to v deželnem gledališču, v katerem je z redkimi izjemami vlada dala nemška muza.

Pač se je semtertja dogodilo, da je našla kaka slovenska, ali bolje rečeno po slovenjena igra pot na potujčeno ljubljansko gledališče, a bile so le redke izjeme, prave bele vrane, ako izvzamemo konec 18. stoletja, ko se je pojavila prvič „Shupanova Mizka“ (1789) in nekatere druge igre v Zoisovi dobi, in pa žal le kratko dobo narodnega probujenja po dolgem mrtvilu v letih 1848.—50., ko je „Slovensko društvo“ priredilo nekaj predstav in se je rodila misel ustanoviti gledališko društvo s stalnimi slovenskimi igralci. Enako slamatemu ognju

je splamtelo tedanje navdušenje, a mrzle sape reakcije so kmalu zamorile vse.

Šele ko se je rodila čitalnica ljubljanska, pričele so se na sv. Štefana dan leta 1861. zopet slovenske diletantске predstave na njenem odru, in pohvalno moramo reči, da se je delovalo prav marljivo. Vendar so bile te predstave večinoma le za člene čitalnice v omejenih društvenih prostorih, na javnem deželnem odru pa se je slej kot prej šopirila tujščina. Tacih predstav priredila je čitalnica do jeseni leta 1867. vsega skupaj 36, izmed katerih je le nekatere priredila skupaj z „Južnim Sokolom“ v deželnem gledališču.

Navdušeni ustanovitelji „Dramatičnega društva“, čegar pravila so bila potrjena dne 2. marca (oziroma 18. aprila) 1867. l., pač niso mislili, da se bode toliko ovir stavilo nasproti njihovim nameram. V izborni knjigi Antona Trstenjaka „Slovensko gledališče“, (izdalo „Dramatično društvo“ leta 1892), v kateri je zbran neprecenljiv material za zgodovino slovenskih gledaliških predstav in dramatične književnosti slovenske, je obširno popisan „trnjev pot“, ki ga je bilo hoditi slovenski Taliji. Celi dve leti je moralo društvo iskati še zavetišča v čitalniški dvorani, kjer je priredilo 16 pred-

stav in šele tretje leto je dovolil deželni odbor, da sme „Dramatično društvo“ porabiti po jedno nedeljo na mesec deželno gledališče za svoje predstave!

Prva redna slovenska gledališka sezona 1869./70. se je pričela torej z 17. društveno predstavo, dne 10. oktobra 1869. l. Igrala se je po slavnostnem prologu veselo igra v treh dejanjih „Inserat“, v kateri so igrali mladi rodoljubi, ki zdaj zavzemajo jako odlična socialna mesta. S tem dnem se je storil odločilen, če tudi le skromen korak naprej, „položil se je — kakor pravi omenjena knjiga — temeljni kamen daljšemu razvoju slovenskega gledališča“. Isto leto je igralo društvo 11krat, in sicer 9krat v gledališču, 2krat pa še v čitalnici. Navdušenje je bilo pri vseh teh predstavah velikansko. Gledališče je bilo vedno natlačeno polno, da so ljudje pri odprtih durih celo s ceste morali gledati. Vsaka slovenska predstava bila je pravi narodni praznik.

Že prihodnje leto je po predlogu posl. dr. Valentina Zarnika deželni zbor kranjski dovolil „Dramatičnemu društvu“ primerno podporo in pa, da sme igrati v prihodnji sezoni 1870./71. po 3krat na mesec. Pričelo se je prav živo delovanje in sta

posebno tedanji predsednik Peter Grasselli in tajnik in režiser Jos. Nollu bila „močna stebra slovenske dramatike in trdna zaslomba mlademu društvu. Delovala sta kot odbornika in sodelovala kot igralca“. („Slov. gledališče“). Poleg njiju je bil posebno marljiv tudi društveni blagajnik Drag. Žagar.

Presegalo bi ozki okvir tega članka, da bi mogli navesti imena vseh onih mladih dam in rodoljubov, ki so se oklenili v prvi dobi narodnega navdušenja za slovensko gledališče „Dramatičnega društva“ in požrtvovalno sodelovali izvrševati prevzeto težavno nalogo. Bilo je 1869. leta 31, 1870. leta 64 in 1871. leta 68 igralnih moči. Njih imena so z zlatimi črkami zapisana v naši zgodovini in navaja jih vse gori omenjena velezanimiva knjiga.

Tako veselo in živahno delovanje je trajalo do leta 1875. Društvo je sicer prošlo že za sezono 1872./73. za 6 predstav na mesec, a ostalo je pri tem, kar je bilo dovoljeno za sezono 1871./72., to je pri 4 predstavah na mesec. Občni krah l. 1873. je neugodno vplival tudi na „Dramatično društvo“, ki pa je srečno prestalo finančno krizo po požrtvovalnih podporah slovenskih rodoljubov. Društvenih predstav je bilo od 1871./75. leta okoli 30 vsako leto.

3/62

morda ugovarjal, češ, da more edino — to seveda katoliška — ena vera biti izveličavna, a da bi moral temu vsaki pravi katolik verovati — drugače bi nasprotoval „katoliški dogmatiki“. (Dalje prih.)

V Ljubljani, 12. februarja

Parlament in upravne konference.

Iz parlamentarnih krogov se poroča, da niso upravne konference v minolem tednu dosegle sicer nobenega uspeha, da pa so delegatje vendar le zadovoljni z dosedanjim tekom. Na češki in na nemški strani so sicer prepričani, da se pozitiven rezultat sploh ne dožene, kajti prav v najvažnejših točkah se Nemci in Čehi za sedaj še ne bodo mogli složiti, da pa je vendar le veselo, ker je zastopnikom obeh narodov dana prilika razgovoriti se mirno in v dostojni obliki o jezikovnem vprašanju. Poslanci so si osebno zopet bližji, in to so ugodne avspicije za državni zbor. Upravne konference in zasedanje parlamenta se bode vršilo sporedno, in že danes je gotovo, da se vsaj za začetek ni bati obstrukcije. Niti Nemci, niti Čehi ne bodo zadrževali parlamentarnega dela, tako da možno celo vrsto važnih stvari dognati rednim potom. Seveda pa med temi ni indemnitet na pogodbe, katero smatrajo stranke prej kot slej za eminentno politično zadevo. Bati pa se je, da bode zasedanje državnega zbora škodovalo spravnim konferencam in da bodo različni spletkarji terorizirali tega ali onega delegata. Nemška narodna stranka in Čehi Gregrovega krila so namreč proti spravi. Glede meritornih obravnav spravnih konferenc je še omeniti: Radi ureditve jezikovnega vprašanja pri avtonomnih oblastvih na Češkem se morda še posreči doseči zjedinitve. Skoraj izključeno pa je, da se reši jezikovno vprašanje tudi pri drž. oblastvih. Bržčas bode vlada na podlagi materiala, katerega ji podadé upravne konference, predložila državnemu zboru načrt jezikovnega zakona ter ga izročila v presojo permanentnemu odseku. Večje težave delajo že danes moravske razmere, ker si tam stojé Čehi in Nemci na odločno nasprotnem stališču.

Nemški nacionalci proti dunajskim Čehom.

„Ostdeutsche Rundschau“ napada dunajski občinski svet, da nastopa premilo proti dunajskim Čehom, ki so za Dunaj gospodarska in narodna nevarnost. Čehi bojkotirajo Nemce ter se organizirajo narodno in gospodarsko vedno strožje. Na Dunaji živi že več tisoč ljudi, ki ne znajo prav nič nemškega. Samo nemški nacionalci varujejo še nemški značaj prestolice pred češkimi vsiljivci. „Politik“ odgovarja na to, da je Čehom samo ljubo, da so nemški nacionalci tako zagrizeni sovražniki Čehov. To bode vsaj zabranilo, da se še poslej germanizira toliko Čehov. Čim bolj jih zatirajo in žalijo Nemci, tem bolje bodo zastopali Čehi na Dunaju svojo narodnost in tem strožja bo njih narodna gospodarska organizacija. Torej le dalje, nacionalci in antisemitje!

Menelikove nakane.

Angleže skrbi, da bi mogel Menelik o jako neprilicnem času s'egniti svojo roko

po Sudanu. Angleško časopisje roti zategadelj vlado, naj nikar ne jemlje iz Egipta čet, da jih pošlje v Južno Afriko, nego naj svoje posadke še pomnoži. „Pol. Corr.“ pa poroča temu nasprotno, da ima Menelik sam dosti skrbi, ker mu grozi v lastnem cesarstvu ob Tigretu ustaja. Menelik mora sam paziti, da mu notranji nemiri ne razbijejo Etijopije, tako da nima časa misliti na Sudan.

Vojna v Južni Afriki.

Tudi tretji poskus Bullerja prodreti do Ladysmitha se je jako žalostno ponesrečil. Teren ob zgoreni Tugeli s svojimi hribi in griči je za Angleže skrajno neugoden in že trikrat so ga morali zapustiti s krvavimi glavami in hrbti. V ponedeljek 5. t. m. je prekoračil Buller reko Tugelo na dveh mestih. 11. brigada s 5 baterijami, katero vodi sedaj general Wynnes na mesto generala Woodgateja, ki je padel v bitki na Spionskopu, je prestopila Tugelo blizu Potgieterja, toda Buri so zagnali to brigado nazaj ter ji prizadeli velike izgube. Istočasno je prekoračil general Lyttleton s svojo brigado reko Tugelo nekaj milj nižje ter imel srečo, da je zasedel hrib Valkrantz. Toda ta uspeh ni bil trajne vrednosti, ker ni mogla premagana brigada Wynnesova podpirati operacij Lyttletona. Buri so imeli svoje topove na Spionskopu in na Doornkloofu, to je na dveh hribih, ki ležita vshodno in zahodno Valkrantza. Angleži so bili tako na sredi med Buri, ki so streljali nanje s svojimi topovi s strašnimi uspehi. Tudi „Dolgi Tom“, največji top Burov, katerega so rabili doslej samo pri obleganju Ladysmitha, je stal na Doornkloofu ter metal ogromne kroglice med angleško topničarstvo. Angleži so se zaman trudili, da bi pregnali Bure vsaj z jednega hriba; njihova artilerija ni mogla doseči nobenih uspehov. V sredo popoludne je torej tudi brigada Lyttleton zapustila Valkrantz in levo obrežje Tugele ter bežala na ono stran reke in za hrib Zwartkop v svoje taborišče pri Spearmansfarmi. Toda „Dolgi Tom“ je metal svoje kroglice še preko Tugele in preko Zwartkopa v angleško taborišče. Pet takih krogelj je eksplodiralo sredi transportnega trena. Angleži so morali torej zapustiti še svoje taborišče ter se umakniti nekoliko daleč proti jugu, da jih „Dolgi Tom“ ne more več doseči. Angleži so pribežali prav do Springfilda ter se ondi utaborili. Ladysmith torej še doslej ni dobil pomoči, dasi ima baje živel le še do 19. t. m. Ali bode poskusil general Buller še četrtič preko Tugele? Londonski listi pišejo, da se je umaknil Buller samo za nekaj časa, da hoče v kratkem spreminiti svojo taktiko ter spraviti kmalo vso svojo armado zopet v akcijo. Isti listi poročajo tudi, da bode maršal Roberts kmalu začel uspešno „novo“ vojno. S tem mislijo menda, da bode vdrl v Oranje. — Minuli teden so renimirali angleški listi, da je v Kaplandiji pri Kolesbergu general French zajel veliko število Burov, ter da jih sedaj oblega. Tudi to je bila laž, kajti Buri niso v mestu Kolesbergu, nego na hribih okoli tega mesta ter so izvrstno utrjeni in zvezani z Oranjem. French tudi tu ne doseže nobenega uspeha. — Izpred Kimberleya se javlja, da sta mo-

lišču je otvorilo dne 29. septembra 1892 novi hram gledališke umetnosti, v katerem je tudi slovenski muzi zasijala lepša doba. Kako se je razvilo v tej primerno kratki dobi slovensko gledališče do sedanje častne stopnje je itak vsem znano, saj se je ta preporod vršil pred našimi očmi v najnovšem času. Mnogo smo že dosegli, a mnogo nam še preostaje resnega dela. Zamolčati ne smemo iz te najnovejše dobe delovanja požrtvovalno delavnih intendantov, dalje režiserjev (Borština in Innemana pri drami, J. Nollija pri operi) in kapelnikov (Gerbiča in pozneje Beniška).

Ko bomo jutri zrl nazaj v davno minule čase, katerih nas bodo spominjale nekatere točke vspešne slavnostne predstave, se bomo hvaležno spomnili vseh, ki so pomagali ustanovljati in popolnjevati našo slovensko gledališko umetnost. Spomniti pa se bomo morali tudi, da je vsacega zavednega Slovenca sveta narodna dolžnost, da po svoji moči pripomore, da nam bujno cvete prvi naš kulturni zavod: Slovensko gledališče! Od prvega 1000 do drugega nam pač pot ne bode več tako trnjeva in dolga, kakor je bila gori popisana! To upamo za trdno! V to pomozi Bog, in naša narodna zavest! A.

in Macdonald in Babington bežati s svojimi četami pred Buri ter se umakniti v lord Methuenovo taborišče ob Modder-riverju. Methuen se ne more nikamor ganiti in pasti, v katero je zašel, ga reši pač le predaja v roke Burov.

Dopisi.

Z Dunaja, 9. februarja. („Slovenija“ in Prešernova slavnost dne 7. marca 1900.) Bliža se stoletnica rojstva Prešernovega. Slovenska zemlja se pripravlja že, da proslavi na slovesen način največjega svojega pevca. Tudi slovenska visokošolska mladina na Dunaju, zbrana okrog svoje majke „Slovenije“, noče zaostati, tudi ona se pripravlja, da oživi Prešernovo ime in slavo njegovo med dunajskimi Slovani.

Že od nekdaj je bil Prešeren ljubljenec „Slovenijanov“. In kako tudi ne! Saj je ravno tako živel in živetaril na Dunaju, kakor mnogi in premnogi slovenski visokošolci, saj je i on do dna okusil „idilično“ življenje slovenskega visokošolca.

Leta 1823 je bil Prešeren prvič vpisan v matrico „almæ matris Rudolphinæ“ kot pravoslovec. Na Dunaju je preživel štiri leta (1823—1827). Svoje zadnje stroge skušnje je prebil z izvrstnim uspehom in bil 27. marca 1828. promoviran doktorjem prava. Po takratni navadi je spisal tudi Prešeren drobno knjižico z naslovom: „Gegenstände der öffentlichen Vertheidigung aus allen Theilen der Rechts- und politischen Wissenschaften, welcher sich nach vollendeten strengen Prüfungen zur Erlangung der iuristischen Doctors-Würde an der k. k. Universität zu Wien Franz Xaver Preshern aus Rodain in Krain unterziehen wird. Am 26. März 1828. Nachmittags um 5. Uhr. Wien, gedruckt bei den P. P. Mechtaristen.“

To je najbrž prvo tiskano delce Prešernovo.

Kot vseučiliščnik je užival Prešeren Knafflovo ustanovo in si služil kruh — kakor večina slovenskih visokošolcev — z duhomornim poučevanjem. Bil je učitelj v Klinkovströmovem zavodu in baje tudi v Terezijanišču. V Klinkovströmovem zavodu se je seznanil Prešeren z Anastazijem Grünom, katerega je poučeval v grški in rimski zgodovini. Njiju prijateljstvo je znano.

In še nekaj važnega imamo omeniti iz Prešernovega bivanja na Dunaju. Tukaj se je njegova lira prvič oglasila, tukaj njegova pesen prvič zadonela. Dne 12. prosinca l. 1827 je prinesel „Illyrisches Blatt“ v svoji drugi številki prvo Prešernovo pesem: „Dekletam“ v slovenskem izvorniku in v nemškem prevodu. Na Dunaju je zložil Prešeren „Zarjavelo devico“ l. 1825. in še morebiti kako drugo pesmico.

Leta 1828 pa je zapustil kot doktor prava Dunaj in se obrnil v stolico slovensko, belo Ljubljano.

Na Dunaju torej je preživel naš pesnik-prvak svoja mladeniška leta, pripravljajoč se za svoj poklic, na Dunaju preživel vesele in bridke ure, tukaj začel zlagati svoje krasne pesni, na katerih se sedaj naslaja slovenski svet.

In ravno zato, ker je del Prešernovega življenja tesno spojen s avstrijsko prestolico, ker je naš Prešeren prebil na Dunaju najslajše in najbridkejše dni svojih mladih let, ker je dunajsko življenje odločilno za njegovo poznejšo dobo, ker je, rekli bi, Dunaj nam dal našega Prešernapesnika in so nam tukaj na Dunaju prvič zazvenele njegove milodoneče strune — in ker so ravno na Dunaju zastopani vsi slovenski narodi, posebno češki narod — saj pravijo Dunaju, da je največje češko mesto — ravno iz navedenih vzrokov je sklenilo akademsko društvo „Slovenija“ kot zastopnica slovenskega življa na Dunaju, da po daljšem odmoru ravno letos ob stoletnici Prešernovega rojstva proslavi in oživi njegov spomin in pokaže, da ima mali slovenski narod tudi svoje velikane in jih ve častiti.

Če čitamo „Spomenico o petindvajsetletnici slovenskega akademčnega društva „Slovenija“, opazimo, da je v prejšnjih letih prirejela „Slovenija“ ravno Prešernu v čast krasne slavnosti. S slavnostjo Prešernovo predstavila se je leta 1869. novorojena „Slovenija“ kot središče in ognjišče vseh na Dunaju učečih se slovenskih visokošolcev slovenskemu občinstvu dunajskemu. Slavnost je uspela sijajno.

In Prešernove slavnosti so se ponavljale, vedno izvrstno obiskane in krasno uspelle leta 1870, 1872, 1874, ko se je čitala Stritarjeva, za ta večer nalašč zložena pesem: Prešernova oporoka 1879 itd.

In še lepše, še sijajnejše mora uspeli letošnja „Slovenijina“ kot občeslovenska slavnost Prešernova. „Slovenija“ okrepljena in oživljena, hoče ravno letos obhajati slovenski Prešernov praznik, hoče pokazati našega genija dunajskemu slovenskemu svetu.

Da se obnese slavnost — sijajen koncert pod pokroviteljstvom Nj. svetlosti Ivana grofa Harracha — pri katerem sodelujejo najboljše moči — da se obnese nameravana, dne 7. marca t. l. v veliki koncertni dvorani „Ronacher“ vršča se slavnost kolikor mogoče sijajno, prosimo slovensko občinstvo v domovini, da pripomore s svojimi močmi in nas podpira.

S skupnimi močmi dunajskih in v domovini živečih Slovencev bode in mora uspeli slavnost, bode dan 7. marca 1900 neizbrisljiv ostal v srcih slovenskih naših bratov, bode praznik slovenski na Dunaju.

Vabila k slavnosti začno se razpošiljati v kratkem. Program se objavi v slovenskih listih.

Radovoljni prispevki blagovolijo se poslati na naslov: „Slovensko akademsko društvo „Slovenija“, Dunaj VIII. Lederergasse 20. Odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. februarja.

— Osebnosti. Na mesto dr. Jaroslava J. Jahna, ki je bil lansko leto imenovan profesorjem češke tehnike v Brnu, imenovala je učno ministrstvo našega rojaka g. phil. dr. Kar. Hinterlechnerja, asistenta za mineralogijo in geologijo na c. kr. nemški tehniški visoki šoli v Brnu sekcijem geologom c. kr. geološkega državnega zavoda na Dunaju. — Poštinski vežbeniki so imenovani Evg. Maurich in Gracijan Angelini za Trst, Ant. Battaja za Pulj in Vekoslav Recelj za Ljubljano. — Gosp. Treo, vulgo Simon, je postal stavbinski mojster. — Gosp. Iv. Justin c. kr. sodni kancelist, je imenovan c. kr. oficialom v Ljubljani.

— Častno občinstvo je občinski odbor v Podkraju v seji dne 11. februarja podelil drž. poslancu g. dr. Ferjančiču v priznanje zasluga, katere si je pridobil za to občino.

— Občinski svet ima v torek, dne 13. februarja ob petih popoldne v mestni dvorani izredno sejo. Naznanila predsedstva. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje. Poročila o prošnji mestne občine, da se jej podeli stavbno dovoljenje za poslopje grofovske Stubenbergičine ustanove v Gradišči; o določitvi pristojbin, ki naj bi se v tekočem letu plačevale za sprejem v občinsko zvezo in za podelitev meščanstva; o dveh prošnjah za sprejem v občinsko zvezo; o volitvi dveh članov v šolski odbor za obrtne nadaljevalne šole; o županovem dopisu v zadevi prepustitve velike dvorane v „Mestnem domu“ za prireditve strokovnega tečaja za krojače; o prizivu Frana Poppa, posestnika hiše št. 40 ob Dolenjski cesti, v zadevi ograje ob njegovem posestvu; o prošnji trnovskega župniškega urada za prepustitev jednega dela stavbišča bivše Šustaršičeve hiše v Korunovih ulicah k župniškemu vrtu; o odobritvi nivelov pri hišah ob zahodni strani Starega trga, Sv. Jakoba trga in v Soteski; o podalšanju Bleiweisove ceste do Dunajske ceste; o samostalnem predlogu občinskega svetnika Frana Pavlina v zadevi preuredbe ljubljanskega kolodvora; o poročilu strokovnjaka za popravo hiše Premkovih dedičev na Rimski cesti; o ponudbi hišnega posestnika H. Ludwiga za odstop predvrta ob njegovem posestvu na Erjavčevi cesti; o prošnji „društva za napravo dobroteljskih zavodov“ v Ebingenu, da bi mestna občina ljubljanska podpirala napravo javnih jeditnic, bralnic, kopelij i. t. d., v katerih bi bilo izključeno točenje opojnih pijač; glede izposlovanja vladnega dovoljenja klavničnemu regulativu; o prošnji drsalnega društva, da se mu podeli najem drsalnišča. Občinskega svetnika Frana Žužka samostalni predlog o obrtnih zadevah. Poročilo o oddaji jedne stalne redarske službe in poročilo o nekega uslužbenca prošnji za podporo.

— Kranjski klerikalni poslanci in Claryjeva vlada. Iz celjake okolice se nam

Kakor feniks iz pepela se je dvignilo prerojeno „Dramatično društvo“ in s 473. društveno predstavo, prvo v novem gleda-

piše: Utis, ki ga je naredilo vaše razkritje o podpori klerikalni „Gospodarski zvezi“ pri nas, je naravnost strašen. Vse je potrto, vse pravi: Zdaj šele umejemo, zakaj se je Claryjeva vlada upala, imenovati Wurmserja predsednikom celjskega sodišča. Prvi nagib je bil pač ta, da so kranjski klerikalci v „Vaterlandu“ proklamirali Celje za „fremdes Gebiet“, kjer nima Slovenec ničesar iskati, gotovo pa je tudi vedela, da so kranjski klerikalni poslanci možje, katerim se s kako subvencijo hitro usta zamaše. Naši štajerski poslanci niso nič vedeli o tajnem prijateljstvu mej kranjskimi klerikalci in mej Claryjevo vlado; oni niso vedeli, da tisti poslanci, ki javno deklamujejo v opozicionalnem duhu, lazijo skrivaj okrog vlade in beračijo za podporo v svojo strankarsko korist in v osebno korist nekaterim spekulantom s krščanstvom in z gospodarsko organizacijo. Naravno je torej, da je vest o tajni in prikrivani podpori 3000 gld., ki so jo kranjski klerikalni poslanci izberali za „Gospodarsko zvezo“, obudila pri nas splošno ogorčenje in nam takorekoč z bengalično lučjo osvetlila, zakaj so naše razmere tako obupne.

— **Velezanimive porotne obravnave v Celju.** V članku „Wurmser prekosi Heinricherja“ je bilo pojasnjeno, kako se je za porotno zasedanje, ki se začne danes v Celju, sestavil imenik porotnikov. Ti porotniki bodo ta teden sodili o treh velevažnih zadevah. Jutri, v torek, pride na vrsto žrtev celjske podivjanosti, g. učitelj Gostinčar, ki se je v smrtni nevarnosti branil z revolverjem in katerega zdaj toži državno pravdnitvo. Senatu bo predsedoval Wurmser sam, prisednika sta Nemca. V sredo bode obravnava proti uredniku „Domovine“ zaradi ponatisa v našem listu obelodanjenega dopisa o razmerah v celjski bolnišnici, v četrtek pa se začne obravnava „proti Deutsche Wacht“, katero tožijo gg. dr. Sernec, Gostinčar, dr. Hrašovec, trgovec Zwenkel v Sevnici in vsi člani celjskega Sokola.

— **Slovensko gledališče.** Županova Micka, ki se uprizori jutri ob približno tisoče predstave dram. društva v spomin na pričetek slovenske drame, igrala se je prvič 28. decembra 1789. Spisal jo je bil Linhart poleg nemške Richterjeve „Feldmühle“ in jo zelo spretno prikrojil domačim razmeram. Igrali so jo diletantje iz najodličnejših rodoljubnih krogov: tovarnar Dessebrunner, gđc. G. pl. Garzarolli, dr. Makoviz, dr. Merk (ali dr. Morak), gospa Linhartova, dr. Piller in dr. Repič; — šepetalec bil je Linhart sam. Dne 8. julija 1848 uprizorila se je „Županova Micka“ vnovič v prenovljeni obliki M. Kastelca. Med tedanjimi igralci nahajamo odlična imena gospe Schöppeljeve, gđcne Leopoldine Kersnikove, gospodov Ivana Mahkot in Žiga Bučarja. — Vilhar-Schantljeva spevoigra „Jamska Ivanka“ izdana bila je l. 1850, a prvič uprizorjena v prenovljeni obliki 30. sušca 1871. Že pri prvi predstavi igral in pel je vlog Bogomila naš dični operni starosta Josip Noll. Isti bil je med ustanovitelji dram. društva, in je od njega početka in ves čas poznejega bivanja v Ljubljani požrtvovalno in mladeniško vneto deloval za prosep slov. gledališča. Razun glasbenih točk, ki so navedene na gledališkem listu, bo orkester v medaktu „Županove Mice“ igral tudi B. Ipavčevega „Tičnika“ ouverturo, kar je po naključju izostalo na plakatih.

— **Društvo kranjskih zdravnikov** ima v sredo, dne 14. februarja ob 7. uri zvečer v klubovi sobi gostilne „Fantini“ v Gradišči izvanredni občni zbor. Dnevni red: 1. Naznanila načelnitva. 2. Razdelitev dr. Löschner-Maderjeve ustanove. Na povabilo gospoda župana Iv. Hribarja ogledali si bodo zdravniki isti dan ob 4. uri popoldan novo otvoreno rešilno postajo v „Mestnem domu“, in ob 5. uri mestno elektrarno v Slomškovi ulici.

— **Muzejsko društvo za Kranjsko** imelo je sinoči v deželnem muzeju svoj letošnji občni zbor. Ko je predsednik g. ravnatelj Senekovič pozdravil navzoče, poročal je tajnik g. Koblar o društvenem delovanju v pretečenem letu. Društvo, ki ima sedaj 205 rednih članov, je v književni zvezi s 106 znanstvenimi društvi in korporacijami ter je dobilo lani v zameno 212 knjig, katere po društvenih pravilih pripadejo knjižnici deželnega muzeja. Izdalo je društvo lani po šest zvezkov „Izvestij“ in nemških „Mittheilungen“. Te pu-

blikacije izhajale bodo z nespremenjenim programom tudi letos. Blagajnik profesor dr. Gratzy pl. Wardengg poročal je o blagajniškem stanju. Dohodkov bilo je 3478 K 4 v.; koncem leta ostalo je gotovine 177 K 44 v. Subvencije so društvu plačali: naučno ministrstvo 400 K, kranjski deželni zbor 800 K in kranjska hranilnica 300 K. Obe poročili vzel je občni zbor odobruje v znanje ter izrekel zahvalo vsem faktorjem, ki so društvu naklonili podporo. Predsednikom društva bil je soglasno zopet izvoljen g. ravnatelj Andrej Senekovič, v odbor pa so bili izvoljeni gospodje: prof. dr. Gratzy pl. Wardengg, kurat Anton Koblar, grajščak dr. Josip Kosler, prof. Franc Orožen, prof. Simon Rutar, ravnatelj obrtnih šol Ivan Šubic, kanonik Josip Smrekar in prof. Ivan Vrhovec. Ker je ravnatelj Šubic izjavil, da nikakor ne more sprejeti odbornitva, bil je namesto njega g. prof. Franc Komatar izvoljen v odbor. Računskima pregledovalcema sta bila zopet izvoljena gg. deželni tajnik Pfeifer in župnik Vrhovnik.

— **Plesni venček „slovenskega trgovskega pevskega društva“.** Kako velike in vsestranske simpatije si je že tekom kratkih let svojega obstanka pridobilo slovensko trgovsko pevsko društvo, se je pokazalo v soboto na plesnem venčku v zgorjenji dvorani „Narodnega doma“. Izmej vseh letošnjih plesov je bil ta najlepši, najeleгантnejši in najboljše obiskan. Odbor, na čelu mu predsednik g. ces. svetnik Ivan Murnik in podpredsednik g. Anton Dečman, je poskrbel vse kar treba, da je imel plesni venček značaj sijajnega bala. Stopnišče in stopnice so bile okrašene z zelenjem in odborniki so sprejemali, pozdravljali vdeležence, ter vodili dame na plesišče, ki je bilo slično bohotno cvetočemu vrtu s prekrasnimi cvetkami. Vse dame so prišle na ta ples posebno izbrano in okusno oblečene, nekatere pa so imele resnično bogate toalete. Vdeležba je bila tolika kakor še na nobenem letošnjem plesu in okolu polnoči je vladala na plesišču prava gnječa. Četvorke je plesalo vedno 80—100 parov, vodil pa jih je jako spretno in elegantno gospod Ivan Kenda. Vojaška godba je svirala vstrajno in na veliko veselje plesalcev izjemoma celo nekaj kolikortoliko novih točk. Ples je bil vseskozi jako živahen in neumorni plesalci so imeli vspricho izredno velikega venca lepih in mičnih plesalk jako težak posel, katerega pa so vršili z navdušenjem. Čudno ni torej, da je vladala na plesišču največja animiranost prav do ranega jutra. Pa tudi stranski prostori so bili vedno polni gostov, ki sicer niso plesali, a se tudi dobro zabavali. Žal, da gostilniška postrežba ni bila vzorna, in da so se čule v tem oziru prav opravilne pritožbe! „Slovensko trgovsko pevsko društvo“ sme biti ponosno na prelepi uspeh svojega venčka. Plesa so se vdeležili gg. župan Ivan Hribar, državni poslanec dr. A. Ferjančič, deželni odbornik dr. Ivan Tavčar, predsednik mestne hranilnice Vaso Petričič, deželni poslanec dr. Danilo Majoran i. dr.

— **Izjemno stanje v Preski.** Župnik v Preski je še prekosi češkega škofa Brynicha. Ta je češkim duhovnikom prepovedal plesati. Med duhovniki je ta prepoved obudila tako veliko nevoljo, da podajajo zdaj škofa v vseh čeških listih. Župnik v Preski pa je šel veliko dalje, on je sploh prepovedal vsako godbo in vsak ples. Županstvo vsled tega res ne dovoli več ne godbe ne plesa, a če si kdo izposluje od glavarstva dovoljenje, mu ga županstvo tako pozno dostavi, da ne more več poskrbeti, kar treba za tako priliko. Tako imajo v Preski prav izjemno stanje. Še svatbe se ne morejo več vršiti po stari navadi. V letošnjem predpustu so bile v fari že tri poroke, a vselej je župnik stavil pogoj, da ne sme biti godbe. Jednemu teh treh ženinov ni prav zaupal. Mladi mož menda ni posebno pokorne narave in zato je župnik zahteval od njega 15 gld. „are“, da na njegovi svatbi ne bo godbe. Dobil je 15 gld in jih tudi pošteno vrnil, ker na dotični svatbi ni bilo godbe, brez godbe se pa seveda ne more plesati. Nagibe tej prepovedi je župnik včeraj v cerkvi razodel. reksi, da najprej se pri plesanju fant in dekle razgrejeta, potem pa fant dekleta ven pokliče — čez toliko in toliko mesecev se pa vidi, kaj se je zunaj godilo. Seveda je župnik na Preski to vse bolj drastično razložil, nekako tako, kakor kak doslužen kavalierist. A glej čuda, ljudje so

se mu smejali in ves dan delali dovtype na njegove stroške. Konec župnikove vojne proti plesu bo pa vendar le ta, da bodo tudi v Preski zmagali „brezverci“ in da bodo tudi tam še veselo plesali, in fantje dekleta ven klicali.

— **Duhovščina je glaven steber npravnosti.** Ta citat ste prinesli pred par dnevi iz „dušeslovnega“ vira „Prim Lista“. Ker nam je omenjeni pobožni vir pozabil povedati dokazov za svoj citat, poročam vam danes odnega. Dne 7. t. m. je sedel na obtožni klopi celjskega okrožnega sodišča župnik Iv. Čagron iz Špitaliča. Za priče je prišlo mnogo mladih dečkov, katere je ta „glavni steber npravnosti“ — kuriral. Že več mesecev je bila cela špitališka župnija razburjena, kajti zvedelo se je, da uganja župnik že več let reči, kakršnih še najbrž ni poznala Sodoma in Gomora. Za ženske ta „steber npravnosti“ ni maral, pač pa je obračal svojo ljubezen nedolžnim dečkom. Cela vrsta žrtev njegove narobe — ljubezni je pričala grozovito proti tej grdobi v talarju. Dasi je bila preiskava še pred meseci dokončana ter je bilo župniku prepovedano poučevati v šoli, daroval je s svojimi oskrunjenimi rokami najsvetejšo daritev ter pridigoval — kakor so pripovedovali kmetje — „da so se vsi hudiči kar tako kresali“. Med odrašenimi, posebno pa še med mladino celega okraja je strašno pohujšanje. Sodišče je obsodilo „glaven steber npravnosti“ v — šest mesečno ječo. Kdo pa odvzame pohujšanje, ki ga je povzročil v cerkvi in šoli?

— **Blaž Ravnik pomiloščen.** V soboto zvečer se je naznanilo na smrt obsojenemu morilcu Žvana Blažu Ravniku, da je pomiloščen, in da je obsodba spremenjena v dosmrtno ječo. 9. oktobra vsakega leta se mu poostri kazni s temnico, postom in trdim ležiščem. Pomiloščen je bil Ravnik že 3. t. m., t. j. na dan svojega godu, a obveščen je bil šele minolo soboto. Ravnik je bil jako žalosten in potr, ko je izvedel svojo usodo. Rekel je, da je upal, da dobi le 20 let.

— **Kamiški salonski orkester** priredi v četrtek, dne 15. februarja v zdraviški dvorani družbinski večer. Vspored: 1. Koračnica. 2. G. Verdi: Overtura k operi „Nabucco“. 3. V. Parma: „Bela Ljubljana“, valček. 4. Bach Gounod „Meditacija“. 5. Pot-puri koroških narodnih napevov. 6. I. Skor-pik: „Dame volijo“ polka fr. 7. I. Händel: „Largo“. 8. R. Eilenberg: „Petrograjska voznja na saneh“, galop. Začetek ob 6 uri zvečer. Vstopnina 40 vin.

— **„Slovensko bralno društvo“ v Kranju** imelo je 5. t. m. svoj redni občni zbor, pri katerem so bili izvoljeni gg. Ivan Jagodic predsednikom, Al. Pečnik podpredsednikom, R. Kokalj, blagajnikom, Juraj Depoli, tajnikom, Fr. Šimnic, knjižničarjem; odbornikom gg.: Janko Majdič, J. Kovačič, J. Ambrožič in G. Eržen, namestnikom Fr. Ks. Sajovic, Ig. Resch in J. Zupan.

— **Nova razglednica.** Trgovina s papirjem in kartonažnimi izdelki Iv. Bonača v Ljubljani je izdala veleokusno in jako lično razglednico v izvrstnem barvotisku z naslovom „Narodna noša kranjska“, Slika, ki pokriva malona vso dopisnico, kaže lep slovenski parček na poti iz kmetijske hiše sredi krasne gorenjske narave pod beloglavim Triglavom. Dekle v dragoceni „avbi“, s pisanim robcem preko prs, z belimi rokavci, v svilenem krilu in s predpasnikom; krepki mladenič je golorok z ogrnjeno sukno, pisanim telovnikom, v kratkih hlačah in visokih črevljih. V levici drži rudeč dežnik. Za klobukom in na sukni ima šopek, dekle pa robec in šopek. Vsa slika navpravlja vesel, prazničen vtisk ter kaže naš narod zares tak, kakoršen je: lep in zdrav. Te velelične razglednice najdejo gotovo mnogo odjemalcev.

— **Napad.** Vsem turistom dobro znani vodnik in gostilničar p. d. Šmerc iz Mojstrane je bil pred kratkim težko ranjen. Neki nadležni fant, katerega je Šmerc iz hiše peljal, zabodel ga je z nožem najprej v glavo potem pa še v ramo. Nevarnost je bila velika, a zdaj je že minila in bo Šmerc kmalu okreval.

— **Na živinski semenj v Grahovem** dne 9. t. m. prignalo se je 1500 glav goveje živine, največ volov. Kupci iz Morave, Gorice, Trsta in drugod so kupili mnogo volov ter precej dobro plačevali.

— **Zaradi mrtve žabe.** Neka delavka je prišla v neko tukajšnjo prodajalnico. Pro-

dajalec, nagajiv gospod, pa je imel ravno mrtvo žabo v rokah in je hotel delavko z žabo po obrazu namazati, kar pa je ta seveda odklonila in prodajalca tako krepko sunila od sebe, da je precej daleč odletel. Ta krepki odpor pa ga je tako raztogotil, da je pobral kos lesa in ga zagnal delavki v hrbet, potem pa jo je še nalomastil, da je imela na glavi vidne znake njegove togote.

* **Šahova igra nevarna?** Imenitni igralec na šahu Steinitz je zblaznel. Že pred tremi leti je bil umobolen, a je zopet ozdravel. Od l. 1873.—1892. je bil Steinitz prvak med igralci na šahu. L. 1892. pa ga je premagal Berlinčan Lasker. Odtlej je padal vedno; l. 1898. je bil pri jubilejnem tekmovanju na Dunaju četrti. Listi poročajo, da je šahovska igra sploh nevarna. Najslavnejši šahist Pavel Morphy je zno-rel, takisto Labourdonnais, Neumann, Schiffert in Czarik. Englisch pa je umrl nagloma.

* **Realec z revolverjem.** V Spletu je neki realec IV. letnika, ki je dobil v npravnosti slab red, napadel z revolverjem v konferenčni sobi profesorja Nardellija ter ga zadel v lice. Profesor Cindro, ki je bil slučajno tudi prisoten, je zgrabil dečka ter mu po hudem boju izvil revolver iz roke.

* **Slikar brez rok.** Zadnji ponedeljek je umrl belgijski slikar Charles François Felu v 70. letu svoje starosti. Njegova kariera je posebno zanimiva zategadelj, ker je bil umetnik brez rok. Dne 26. junija 1830 je bil rojen v Waermaede pri Coutrai v severni Flandriji ter si je v svojem rojstnem kraju kot slikar priboril mnogo slave, čeravno je bil brez rok. Začel je študirati 25 let star v Antverpah ter je kopiral s svojimi nogami več sto najboljših mojstrskih izdelkov. Pripovedoval je, kako ga je mati v mladosti učila trgati barvane cvetlice s svojimi prsti na nogah. Kmalu pa je potreboval svoje noge, kakor drug človek roke. Ako je slikal, je bil naslonjen nazaj, da je dosegel z nogami platno. Barve je mešal brez najmanje težkoče ter delal brez vsacega napora. Pri jedi je potreboval vilice in nož ter je mogel kupico prinesiti do ust. Skoraj do svoje smrti, se je sam obril, ne da bi se kaj poškodoval. Njegova edina bolečina je bila ta, da ni mogel napraviti gumbnice.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 12. februarja. S cesarskim patentom z včerajšnjega dne, ki izide v jutrišnji številki „Wiener Zeitung“ se sklicuje državni zbor na četrtek, dne 22. februarja. Na dnevnem redu prve seje poslanske zbornice je kot prva točka zakon o rekrutih, kot druga točka poročila legitimacijske odseka.

Dunaj 12. februarja. Včeraj se je vršil tu javen češki shod, katerega se je vdeležilo nad 2000 oseb. Shod se je bavil s pravnimi pogajanji in s premogarskim štrajkom.

Dunaj 12. februarja. Princ Henrik pruski je sinoči prišel z južno železnico sem. Cesar in nadvojvode so ga pozdravili na kolodvoru. Princ Henrik se odpelje še danes v Berlin.

Moravska Ostrovica 12. februarja. Premogarji so včeraj sklenili, pretrgati vsa pogajanja in nadaljevati štrajk, dokler se ne uvede osemurni delavnik.

Pariz 12. februarja. Ministrski svet je sklenil predložiti parlamentu zakonski načrt, s katerim se določa kazneni preganjanja za tiste cerkvene dostojanstvenike, ki agitirajo proti republiki.

London 12. februarja. Na južnoafriškem bojišču se pripravljajo velevažne dogodbe. Maršal Roberts je v petek dospel na Modder-River, kjer je inspiciral zbrano vojno in čestital poraženemu generalu Macdonaldu, da se je hrabro držal v zadnjih bojih. Maršal Roberts hoče s 35.000 možmi osvoboditi oblegani Kimberley. Osvobojenje je nujno potrebno, ker v Kimberleyu divjajo razne bolezni in nedostaje hrane.

London 12. februarja. Buri koncentrirajo svoje čete okrog Kimberleya. Prepeljali so tja tudi jeden veliki in

več brzostrelnih topov od Mafekinga ter grade noč in dan utrdbe.

London 12. februarja. General Buller hoče še jedenkrat poskusiti, da osvobodi Ladysmith. Tukaj se sodi, da mora Ladysmith vsak čas kapitulirati.

London 22. februarja. Bitka ob Tugeli v sredo je bila strašna. Angleži so vzeli Burom velik Maksim-top, a neki burški častnik se je zapodil med Angleže in top rešil. Poleg princa Kristiana Viktorja, adjutanta generala Hildyarsa, je razpočila krogla in ga vrgla na tla. Kakšna je bila kanonada, se vidi iz tega, da so Buri v sredo v 12 minutah s svojimi topovi 63krat ustrelili, na Wallkranzu pa je v dveh urah poleg mnogih manjših krogelj priletelo med Angleže 240 velikih krogelj iz Maksim-topov.

London 12. februarja. Iz Durbana se poroča, da hočejo Buri s 6000 možmi, vzpodbujeni po zadnjih uspehih, začeti ofenzivo, in da je general Joubert že odredil, da pridejo Angležem za hrbet.

London 12. februarja. Danes predloži vlada parlamentu novo armadno predlogo. Ustanoviti hoče troje vojev, ki bodo vedno pripravljene za vojno, povrh pa zahteva, da se kredit za prostovoljce podvoji, in da se za prostovoljske polke napravijo topovi.

Darila.

Uredništvu našega lista so poslali: Za Prešernov spomenik: G. Fran Hrašovec c. kr. okr. sodnik v p. v Gradcu 20 K, nabrala gdčna. A. Zabredova pri veselici izven škad. podruž. dne 5. t. m. za slaščice za narodnimi napis. — Gdčna. Sandi Z. v Gorici 14 K. — Mačka preganajoča družba pri Alešu 14 K po gdčni Minki Krejčivi. — Vesela družba v „Dantejevem peklu“ 3 K. — Skupaj 51 K. — Žive! vsi darovalci in darovalke!

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 62. Dr. pr. 1000.

V torek, dne 13. februarja 1900.

Slavnostna, 1000. predstava „Dram. društva“.

M. Vilhar: **Ouvertura** k narodni spevoigri „Jamska Ivanka“, zložil J. Schantl.
Prolog: „Ob tisoči predstavi“, zložil F. Gangl, govori rež. Inemann.

Jamska Ivanka.

Narodna spevoigra, zložila Mir. Vilhar-Schantl. Kapelnik g. H. Benišek. Režiser g. J. Noll.
Ant. Foerster: **Ouvertura** k izvorni slovenski operi „Gorenjski slavček“.

„Shupanova Mizka.“

Ena komedija v dveh aktech. (Pervikrat jęgrana v Ljubljani v Lejti 1789.)
V medaktu svira godba **ouverturo** k opereti „Tičnik“, zložil B. Ipavec.

Stara pesem.

Dramatična romanca v enem dejanju in treh podobah. Spisal G. Menaschi, poslovenil I. Cankar. Vglasbil Viktor Parma. Kapelnik g. Hil. Benišek. Režiser g. Josip Noll.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7¹⁵. uri. — Konec po 10. uri.
Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. polka Leopold II. št. 27.
Prihodnja predstava v petek, 17. februarja 1900. Opera: „Dalibor“.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 8. februarja: Anton Bezljaj, kopaljski paznik, 49 let, Dunajska cesta št. 11, delirij.
V deželni bolnici:
Dne 6. februarja: Fran Pohore, posestnik, 32 let, vnetje ledvic.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 806,2 m. Srednji zračni tlak 736,0 mm.

Februar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	N. bo	Padačina v 24 urah
10.	9. zvečer	726,3	0,7	sl. sever	sneg	12,3 mm
11.	7. zjutraj	727,1	1,0	sl. vzhod	oblačno	
	2. popol.	726,8	2,3	sl. svzvh.	oblačno	
	9. zvečer	727,2	2,0	sl. jug	oblačno	
12.	7. zjutraj	727,0	2,0	sl. svzhod	oblačno	
	2. popol.	725,6	3,9	sl. svzhod	dež	

Srednja temperatura sobote in nedelje 0,7° in 1,8°, normale: -0,7° in 0,6°.

Dunajska borza

dne 12. februarja 1900.

Skupni državni dolg v notah	100 K	—
Skupni državni dolg v srebru	99	95
Avstrijska zlata rentna	99	15
Avstrijska kronska rentna 4%	99	70
Ogrska zlata rentna 4%	98	75
Ogrska kronska rentna 4%	94	25
Avstro-ogrski bančne delnice	196	50
Kreditne delnice	237	50
London vista	242	25
Nemški drž. bankovci za 100 mark	115	10
20 mark	23	62
20 frankov	19	25
Italijanski bankovci	89	85
C. kr. cekini	11	38

Zahvalujemo

se prav iskreno vsem, kateri so izražali na kakoršenkoli način tolažeče sočutje ob boleznih in sožalje ob britki izgubi dragega nepozabnega nam soproga oziroma očeta, starega očeta, strica, tasta in svaka gospoda

Frančiška Bahovc-a

Topla zahvala še posebej prečastiti duhovščini gg. bogoslovcem na ginljivim petji, vsem darovalcem vencev in mnogobrojnim spremljevalcem blagega pokojnika k poslednjem počitku.

V Ljubljani dne 12. svečana 1900.

(305) **Žalujoči ostali.**

Zahvala.

Vsem onim, ki ste prišli zadnjo čast izkazat našemu predragemu, nepozabnemu soprogu oziroma očetu

Anton Bezljaju

ki ste z nami delili žal in bol, ter nam sporočili bodisi ustno bodisi pismeno svoje sožalje, dalje prečastiti duhovščini in gg. bogoslovcem za ganljivo petje in vsem darovalcem krasnih vencev izrekamo tem potom najiskrejšo zahvalo.

Hkrati pa priporočamo nepozabnega pokojnika še v bodoče v pobožno molitev.

(311) **Žalujoči ostali.**

Ges. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga čez Trbiž.** Ob 12. uri 5 m. po noči osončni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ausse, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osončni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osončni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osončni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd. Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregence, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr. Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osončni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osončni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linc, Steyra, Ausseca, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osončni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linc, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linc, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osončni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osončni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Lince. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osončni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika.** Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (4)

Guberjev vrelec

Najbolje učinkujoča železo-arsenasta voda proti slabokrvnosti, ženskim boleznim, živčnim in kožnim boleznim itd. — Dobiiva se v vseh prodajalnicah mineralnih vod, lekarnah in drogerijah
HENRIK MATTONI, Dunaj,
c. in kr. avstr. dvorni in komorni založnik.

Poštna in brzojavna upraviteljica

z večletno prakso, večša slovenskega in nemškega jezika, se išče.

Več se izve v upravnistvu „Slovenskega Naroda“.
(307-1)

Na prodaj so lepe

smreke in hoje

in sicer 274 pri Bevkah in 103 pri Vrhniki.

Ponudbe se sprejemajo do 19. svečana 1900 opoldne v Ljubljani, Poljanska cesta št. 3, I. nadstropje.

Za pomladansko sezono

so došle v angleško skladišče oblek v Ljubljani, Resljeva cesta fine novoté damske konfekcije: jope, ovrtniki in mantilje po čudovito nizkih tovarniških cenah.

Prosimo, da si večeštitvo obištevno to ogleda.

Nihče ni primoran, da kaj kupi.

Dalje so v zalogi po najnovejši modi izdelane obleke za gospode in dečke, kakor tudi pri-angleški in francoski modni ostanki najfinejših vrst blaga za naročila po meri, ki se izvršujejo na Dunaju najfinejšje in najelejšeje.

Z velespoštovanjem

Oroslav Bernatović.
(298-2)

G. Piccoli
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža
Leona XIII.
lekarnar „pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v
železnatem vinu

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani zmirom potrdili navedeno množino železa, so najboljšje spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervozne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterški steklenici 1 gl.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštino plačajo p. n. naročniki.

Mlad uradnik

išče hrano in stanovanje, če mogoče s separatnim vhomom. (310)

Ponudbe do konca tega meseca pod šifro: „št. 293“ upravnistvu „Slov. Nar.“.

Lepo stanovanje

obstoječe iz treh sob z zraven spadajočimi pritliklinami, se odda za majnikov termin, eventualno tudi prej.

Natančno izve se pri L. Widmayer-ju, Resljeva cesta št. 3, I. nadstropje. (309)

Služba tajnika

je razpisana z dnem 1. marca t. l. v okrajnem zastopu Breškem z letno plačo po 1000 kron.

Prošniki morajo biti večji slovenskega in nemškega jezika. — Prošnje sprejema okrajni odbor v Brežicah do 25. februarja t. l. (306-1)

Novo fotografsko podjetje „Triglav“

v Ljubljani, Wolfove ulice 6 (preje Gledališke ulice, v filijalki D. Rovška)

otvori dné 15. tek. meseca zadej na vrtu

svoj atelijé.

Cene najfinejše izvršenim fotografijam so nastopne: (308-1)

6 kom. v vizitni obliki samo 2 gid.
6 „ v kabinetni „ „ 5 „
6 „ v Makart- „ „ 8 „

Za izborna izvršitev popolna garancija.

Resna ženitna ponudba.

Tovarniški uradnik o stalno službo in do 4000 kron gotovine želi se seznaniti, oziroma poročiti z gospodično od 20—25 let staro, s primerno izobrazbo ter najmanj 1800 kron dot. Samo resne ponudbe, katerim je pridejati sliko, je nasloviti na upravnistvo „Slovenskega Naroda“ pod „uradnih 27“.
(287-3)
Sa stogo tajnost se jamči.

Delniška glavica **K1,000.000**
Vplač. delnic glav. „ **600.000**
Rezervna zaloga „ **80.000**

Bankovni oddelek

Zrinjski trg št. 1
(bankina zgradba).

Hrvatska ljudska banka
Zagreb.

Hrvatska ljudska banka
delniško društvo v Zagrebu
Založni oddelek
Ulica Marije Valerije 7
(bankina zgradba).

Hrvatska ljudska banka

Zrinjski trg št. 1, Zagreb

sprejema denar v tekočem računu in na vložnice (hranilniške knjižice) ter jih obrestuje počenši od dne vložitve s

čistimi 4¹/₂%.

Pristojbino plača zavod sam.

Povračla se izplačujejo brez odpovednega roka ter se obresti računijo do dne povračila

Vsi posli, katere objavljajo menjalnice, se izvršujejo točno in najkulantneje.

Podeljujejo se

predujmi

na dragocenosti, zlatino, srebrino in razno drugo robo, kakor tudi na vrednostne papirje

pod najugodnejšimi pogoji.

Zalogo se mogó pošiljati tudi s pošto. (46-6)